

ความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ ... ต้นตอสำคัญของปัญหาเศรษฐกิจยูโรโซน

ในช่วงที่ผ่านมาการแก้ปัญหาหนี้สาธารณะและการลดยอดขาดดุลการค้าของประเทศ PIIGS ซึ่งประกอบด้วยโปรตุเกส ไอร์แลนด์ อิตาลี กรีซ และสเปน ส่วนใหญ่เน้นไปที่การลดรายจ่ายภาครัฐ การเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ รวมไปถึงการให้เงินช่วยเหลือ เช่นเดียวกับแผนการช่วยเหลือกรีซล่าสุดที่ประกอบด้วยเงินช่วยเหลือมูลค่า 130 พันล้านยูโร การเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ที่ทำให้ภาระหนี้สาธารณะของกรีซลดลงราว 70% ของยอดหนี้สาธารณะเดิม รวมถึงมาตรการรัดเข็มขัดอื่นๆ ที่มีเป้าหมายลดยอดหนี้สาธารณะต่อ GDP ของกรีซลงจาก 160% ในปัจจุบัน เหลือ 120.5% ในปี 2563 คำถามสำคัญที่ตามมาก็คือ มาตรการต่างๆ ดังกล่าวจะสามารถแก้ไขวิกฤตหนี้สาธารณะของกรีซได้อย่างยั่งยืนเพียงใด

หลายฝ่ายมองว่ามาตรการต่างๆ ที่ออกมาช่วยเหลือกรีซในปัจจุบันเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพราะเชื่อว่าสาเหตุสำคัญที่เป็นบ่อเกิดของวิกฤตหนี้ในกรีซ และประเทศอื่นๆ ในกลุ่ม PIIGS มาจากปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเรื้อรัง ทั้งนี้ นับตั้งแต่ประเทศในกลุ่มยูโรโซนหันมาใช้เงินสกุลยูโรในปี 2542 ประเทศในกลุ่ม PIIGS ก็ต้องประสบปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดดังกล่าวก็เป็นการขาดดุลให้กับประเทศในกลุ่ม EU ด้วยกันเอง โดยเฉพาะเยอรมนี ซึ่งมีศักยภาพในการแข่งขันสูงสุดในกลุ่ม EU และเนื่องจากการใช้เงินสกุลเดียวกัน ทำให้กลไกอัตราแลกเปลี่ยนไม่สามารถทำงานได้ ส่งผลให้ประเทศในกลุ่ม PIIGS ต้องขาดดุลบัญชีเดินสะพัดจำนวนมากให้กับเยอรมนีมายาวนาน และจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อชดเชยกับการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด จนเป็นที่มาของวิกฤตหนี้สาธารณะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งจากต้นตอของปัญหาที่มาจากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดดังกล่าวนี้เอง ทำให้เป็นไปได้ว่ามาตรการช่วยเหลือกรีซและประเทศในกลุ่ม PIIGS เช่นปัจจุบัน จะแก้ปัญหาหนี้สาธารณะได้เพียงชั่วคราว เพราะแม้จะมีการปรับลดมูลหนี้ (haircut) ของกรีซซึ่งอาจช่วยลดหนี้สาธารณะลงบ้าง แต่ท้ายที่สุดแล้ว กรีซก็ยังขาดดุลบัญชีเดินสะพัดให้กับเยอรมนีต่อไป และในไม่ช้าปัญหาหนี้สาธารณะก็จะกลับมาใหม่

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากพยายามหาวิธีแก้ไขปัญหาคาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศในกลุ่ม PIIGS ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างจากการใช้เงินสกุลยูโร บ้างก็เสนอให้กรีซออกจากการใช้เงินสกุลยูโร อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอดังกล่าวยังคงมีปัญหา เนื่องจากไม่ได้มีเพียงกรีซประเทศเดียวที่ประสบปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเรื้อรัง แต่ประเทศอื่นอย่างโปรตุเกส ไอร์แลนด์ อิตาลี และสเปนต่างก็ประสบปัญหาเดียวกันและมีที่ท้าวาจะเดินรอยตามกรีซในระยะยาวอันใกล้ ซึ่งหากจะต้องปรับประเทศดังกล่าวทั้งหมดออกจากการใช้เงินสกุลยูโรก็คงเป็นเรื่องที่วุ่นวายพอสมควร ขณะที่นักเศรษฐศาสตร์บางส่วนเสนอให้เยอรมนีซึ่งเป็นประเทศที่เกินดุลบัญชีเดินสะพัดมากที่สุดในกลุ่ม EU ออกจากการใช้เงินสกุลยูโร เพื่อช่วยแก้ปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศในกลุ่ม PIIGS อย่างไรก็ตาม หากเยอรมนีซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในกลุ่มยูโรต้องออกจากการใช้เงินสกุลยูโร ก็คงบั่นทอนความแข็งแกร่งของเงินสกุลยูโรลงไปมาก จากปัญหาเชิงโครงสร้างที่ยากจะแก้ไขนี้เอง ทำให้นักเศรษฐศาสตร์อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าวิกฤตครั้งนี้อาจเป็นจุดสิ้นสุดของเงินสกุลยูโรก็เป็นได้

แม้ว่าปัจจุบันยังไม่ชัดเจนว่าปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเรื้อรังของประเทศในกลุ่ม PIIGS จะมีทางออกอย่างไร แต่ก็เชื่อได้ว่าปัญหาหนี้สาธารณะในยุโรปคงยังไม่ยุติในระยะยาวอันสั้น ขณะเดียวกันปัญหาที่เกิดขึ้นคงเป็นบทเรียนสำคัญของประเทศในภูมิภาคอื่นๆ รวมถึงอาเซียน ที่เคยมีแนวคิดในการใช้เงินสกุลเดียว (Single Currency) เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ภูมิภาคตนเอง เพราะเหรียญย่อมมีสองด้านเสมอ

